

УДК 811.111'38'373.612.2'4:113/119]:[821.111.0*Бле+821.111.02-1]
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/81-2-36>

Ірина ШИРОКОВА,

orcid.org/0000-0002-4663-4127

доктор філософії у галузі філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування

Запорізького національного університету

(Запоріжжя, Україна) *shyroкова_irina@ukr.net*

СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ АКТУАЛІЗАЦІЇ КЛЮЧОВИХ КОНЦЕПТІВ В ТВОРАХ В. БЛЕЙКА ТА ЛЕЙКІСТІВ

Відображення особливостей формування та маніфестації картини світу різних індивідів набуває актуальності в сучасній лінгвістиці. Метою статті було проаналізувати лексичні стилістичні засоби актуалізації ключових концептів ПРОСТІР, ЧАС, ПРИРОДА в художній картині світу англійських романтиків-лейкістів та В. Блейка. В ході дослідження було підтверджено ключовий статус цих концептів. Виокремлено їх вербалізатори як засіб прямої апеляції та проаналізовано стилістичні засоби, що використовуються в актуалізації ключових концептів. Встановлено, що часто вживаними лексичними стилістичними засобами, які спостерігаємо в творах лейкістів та В. Блейка, є епітети, порівняння, метафора та гіпербола. Саме на них і сконцентровано увагу в цьому дослідженні. Використання цих засобів свідчить про пізнавальну діяльність та емоційний досвід авторів і дозволяють висловити враження, властиві романтизму та ті, що відрізняються від загальноприйнятих вербальних репрезентацій, і створити нові комплексні концепти з простих усталених ідей. Через ці засоби автори демонструють свої емоції та оцінку того, що оточує. Встановлено спільні та відмінні засоби, які використовували лейкісти та В. Блейк, та їх функції. Метафори посилюють емоційну виразність мови творів та підкреслюють когнітивні образи, порівняння підкреслюють значущість певних концептів в картині світу. Епітети використовуються поетами для вираження емоційного ставлення до об'єктів. А роль гіперболи полягає в інтенсифікації міри вияву ознаки й розкритті емоційного сприйняття цієї ознаки. Лексичні стилістичні засоби підкреслюють один з головних принципів раннього романтизму – антитетичність побудови світу, оскільки за допомогою одно й того ж засобу автори створюють привітний і ворожий світ природи, «свій» і «чужий» простори тощо.

Ключові слова: емоційно-оцінний, простір, час, природа, картина світу.

Iryna SHYROKOVA,

orcid.org/0000-0002-4663-4127

Doctor of Philosophy in Philology,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages for Specific Purposes

Zaporizhzhia National University

(Zaporizhzhia, Ukraine) *shyroкова_irina@ukr.net*

STYLISTIC MEANS OF ACTUALIZING KEY CONCEPTS IN THE WORKS OF W. BLAKE AND THE LAKE SCHOOL POETS

The reflection of the peculiarities of different individuals' worldview formation and manifestation becomes relevant in modern linguistics. The purpose of the article is to analyze the lexical stylistic means of actualizing the key concepts SPACE, TIME, NATURE in the artistic worldview of English romantic poets of the Lake School and W. Blake. In the course of the research, the key status of these concepts was confirmed. Their verbal demonstration is singled out as a means of direct appeal and the stylistic means used in the actualization of key concepts are analyzed. It has been established that such lexical stylistic means as epithets, comparisons, metaphor and hyperbole are often used in the works of the Lake School poets and W. Blake. These means were in the focus of attention in this study. The use of these means testifies to the cognitive activity and emotional experience of the authors and allows them to express the impressions inherent in romanticism and those that differ from generally accepted verbal representations, and to create new complex concepts from simple established ideas. Through these means, the authors demonstrate their emotions and appreciation of what surrounds them. The common and distinct means used by the Lake School poets and W. Blake and their functions were singled out. Metaphors enhance the emotional expressiveness of the poetry language and emphasize cognitive images; comparisons emphasize the significance of certain concepts in the worldview. Epithets are used by poets to express emotional attitudes towards objects. And the role of hyperbole is to intensify the degree of manifestation of the sign and reveal its emotional perception. Lexical stylistic means emphasize one of the main principles of early romanticism – the antitheticity of world building, because with the help of the same means, the authors create a friendly and hostile world of nature, native and unknown spaces, etc.

Key words: emotional and evaluative, space, time, nature, worldview.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження формування цілісних картин світу та їх окремих складників визначається антропоцентризмом сучасного мовознавства. Пріоритетність засобів вербалізації ключових концептів художніх та авторських картин світу визначається культурними настановами мовців, стилем їх світовідчуття та світобачення. Аналіз стилістичних засобів різних рівнів, що використовуються в актуалізації індивідуальних картин світу, дозволяє виокремити найбільш значущі концепти, їх оцінку та емоційне ставлення до них, які можуть бути властиві і спільній художній картині світу. Об'єктом цього дослідження стали ключові концепти художньої картини світу романтизму та авторських картин світу лейкістів та В. Блейка, а предметом – лексичні стилістичні засоби їх актуалізації.

Аналіз досліджень. В дослідженнях науковців розглядаються загальні питання естетики романтизму (Корнільєва, 2017; Руденко, 2010), вивчаються окремі ключові концепти цього напрямку (Антонова, 2011; Маркова, 2013), поетика творів лейкістів (Карбашевська, 2015; Корнільєва, 2020). Проводиться аналіз окремих ключових концептів авторських картин світу поетів Озерної школи (Романишин, 2015) та В. Блейка (Белінська, 2019; Демко, 2014; Makdisi, 2015; Cooper, 2013; Critchley, 2014). Деякі дослідження присвячені вивченню окремих мовних засобів, наприклад порівняння, як ознаки художнього мовлення автора (Гордецька, 2018), метафори в творчості лейкістів (Романишин, Олексюк, 2020), а також засобам когезії в поезіях (Abd Allah, 2019). Однак, бракує порівняльного дослідження лексичних стилістичних засобів в актуалізації певних ключових концептів в авторських картинах світу поетів Озерної школи та В. Блейка для виявлення спільних і відмінних рис та особливостей світосприйняття.

Мета статті – проаналізувати лексичні стилістичні засоби актуалізації ключових концептів ПРОСТІР, ЧАС, ПРИРОДА в художній картині світу англійських романтиків-лейкістів та В. Блейка.

Виклад основного матеріалу. Орієнтація у просторі є необхідною як для біологічного, так і когнітивного виживання людини, формування її свідомості. У національній та індивідуальних картинах світу простір і час відіграють конструктивну роль. У мовній та художній картинах вони є формами естетичного буття та способами пізнання світу (Широкова, 2019: 97).

В концептуалізації часу важливою є суб'єктивність його відчуття та усвідомлення, оскільки це відчуття наповнює час подіями, що важливі для конкретної особи.

Концепт ПРИРОДА є важливим в системі знань та уявлень людини про світ. В художній картині світу природа є джерелом поетичного натхнення, а поняття зазнає індивідуально-авторської концептуалізації. Досвід взаємодії людини з природою екстраполюється на усвідомлення інших явищ, зокрема артефакти, абстрактні поняття, цінності й оцінки.

Романтизм як літературний напрямок мав свою концепцію природи, яка була продовженням суб'єктивного світу художника. Для романтиків природа «була живою і наповненою божественною присутністю» (Корнільєва, 2017: 103). Саме природний світ вони найчастіше сприймали як «сферу реалізованого ідеалу» (Маркова, 2013: 188).

Англійські романтики сприймали природу як місце, де можна врятуватись від складних життєвих ситуацій, вона могла поставати «як помічник <...>, як перешкода чи як попередження» (Антонова, 2011: 12). Також поети ставились до природи як до вчителя («*Let Nature be your teacher*» – Wordsworth), джерела пізнання зовнішнього світу та інструмента розкриття внутрішнього світу людини («*To the eyes of the man of imagination, nature is imagination itself*» – Blake). Принцип органічної єдності духа та природи був важливим принципом побудови світу в уявленні романтиків.

Для поетів Озерної школи характерне зображення простих людей, зокрема, в сільській місцевості (Корнільєва, 2020: 270; Романишин, 2015: 211).

Особливості сприйняття й репрезентації часу поетами ранньої доби англійського романтизму зумовлені культурними настановами епохи (звернення до минулого та фольклору, відкриття «історичної людини», осмислення світу через внутрішнє «я»). Зокрема, «Середні віки були ідеалізовані романтиками як час релігійної гармонії» (Корнільєва, 2017: 109).

Для раннього романтизму характерна антитектичність моделювання простору, протиставлення двох світів – матеріального й духовного, добра й зла, язичницького та християнського, реального й уявного, фантазійного.

В зображенні простору англійські романтики часто виявляли інтерес до «географічно віддалених регіонів, екзотичних ландшафтів, культур країн Сходу і континентальної Європи», для них це була одна з основних «форм втечі від навколишньої дійсності» (Корнільєва, 2017: 104).

Ключовий статус концептів ПРОСТІР, ЧАС, ПРИРОДА в картині світу романтиків підтверджує значна кількість вербалізаторів, що охоплюють різні частини мови:

– іменники *heaven, sky, mountain, grave, wind, day, youth, sparrow* («*A monster lovely in the heavens or wandering on the earth*» – Blake «The Four Zoas»; «*If thou refuse, howl in the desolate mountains*» Blake «Tiriel»; «*They rise upon clouds, and sport in the wind*», «*And your winter and night in disguise*», «*Where the Youth pined away with desire*» – Blake «Songs of Innocence and of Experience»; «*There heedless Youth shalt thou awake*» – Southey; «*Make ceaseless music through the night and day*» – Wordsworth; «*I love thee Winter!*» – Southey)

– дієслова – *rise, fall, ascend, drop, shine, flow* («*I see thy dark clouds ascend*»; «*Rush'd down like floods from his mountains*» – Blake «The Book of Ahania»; «*When down behind the cottage roof <...> moon dropp'd*» – Wordsworth; «*As the sun shines down on the misty earth*» – Blake «The Four Zoas»);

– прикметники – *old, ancient, young, aged* («*That walked among the ancient trees*» – Blake «Songs of Innocence and of Experience»; «*In his young eyes*» – Blake «The Four Zoas»; «*When I was young!*» – Coleridge);

– прислівники – *again, now, then, once* («*Sweet babe, once like thee / Thy Maker lay, and wept for me*», «*And now beside thee, bleating lamb, / I can lie down and sleep*» – Blake «Songs of Innocence and of Experience»; «*This night, so tranquil now*» – Coleridge);

– прийменники – *down, over, under, in, from* («*From the morn to the evening he strays*», «*Under leaves so green*» – Blake «Songs of Innocence and of Experience»; «*Nor less in springtime when on southern banks*» – Wordsworth).

Лейкісти та В. Блейк апелюють до темпоральної, просторової та природної сфер не лише через прямі номінації, а й опосередковано, за допомогою художніх засобів, що створюють образність, яка є визначальною платформою у формуванні картини світу. В актуалізації ключових концептів як художньої картини світу романтиків, так і окремих авторських картин світу використовуються стилістичні засоби різних рівнів – фонетичного, лексичного й синтаксичного. Їх застосування свідчить про пізнавальну діяльність та емоційний досвід авторів, дозволяють висловити враження, властиві романтизму та ті, що відрізняються від загальноприйнятих вербальних репрезентацій, і створити нові комплексні концепти з простих усталених ідей.

Використання лексичних стилістичних засобів дає авторам змогу продемонструвати свої емоції та дати оцінку того, що оточує. Крім лексичного рівня категорія оцінки представлена і на інших рівнях (фонетичному, фразеологічному,

словотвірному, морфологічному, синтаксичному). Мовні засоби цих рівнів «з оцінним значенням являють собою певну систему (категорію, поле) з багатим семантичним і прагматичним змістом» (Приходько, 2018: 38). Емоційно-оцінне ставлення «детерміноване світоглядом народу, його культурно-історичним досвідом і системою критеріїв оцінки» (Шкворченко, Шарапановська, 2021: 56), в основі якої лежить антропоцентрична позиція, з якої сприймається світ.

Серед лексичних стилістичних засобів продуктивно вживаними в творах лейкістів та В. Блейка є метафора, епітети, гіпербола, порівняння.

За допомогою метафор, наприклад антропоморфних й флористичних, втілено ідеї початку й кінця відліку часу: «*The sun is gone down*», «*The light fades away*»; «*When evening drew her solemn curtain*» (Blake «Tiriel»). Також використовуються персоніфікації: «*the grasshopper laughs*», «*the bosom of the ground*» (Blake «Songs of Innocence and of Experience»); «*the summer clothe the general earth with greenness*» (Coleridge); «*A host of golden daffodils <...> Fluttering and dancing in the breeze*», «*Then Nature said*» (Wordsworth), що демонструють захоплення природою та радість від спілкування з нею.

Значна кількість персоніфікацій у зображенні природи підкреслює найбільш актуалізований когнітивний образ в картині світу романтиків – «NATURE=living being»: «*Earth raised up her head*» (Blake «Songs of Innocence and of Experience»); «*Or if the secret ministry of frost / Shall hang them up in silent icicles*» – Coleridge; «*Primroses, the spring may love them*», «*And 'tis my faith that every flower / Enjoys the air it breathes*» (Wordsworth); «*the sunbeams smile*» (Southey).

Також прослідковується зворотній процес метафоричної репрезентації людини як об'єкта природи, наприклад пташки в клітці («*How can the bird that is born for joy / Sit in a cage and sing? / How can a child when fears annoy, / But droop his tender wing, / And forget his youthful spring?*» – Blake «Songs of Innocence and of Experience») або міцних скель («*They stood aloof, the scars remaining, / Like cliffs which has been rent asunder*» – Coleridge).

Завдяки перенесенню властивостей природи на людське життя поети зближують світ природи та людське життя, наприклад Р. Сауті, для творів якого був характерний мотив бурі на морі, сам плін життя пов'язує із суворістю цих вод: «*life's inclement sea*» (Корнільева, 2020: 266).

Персоніфікації присутні не лише у зображенні природи, а й простору, зокрема населених пунктів: «*Cities shall sing, and vales in rich array /*

Shall laugh» (Blake «Poetical Sketches»); «*The City now doth, like a garment, wear / The beauty of the morning*» (Wordsworth).

Опосередковану апеляцію до часового простору в творах лейкістів та В. Блейка здійснено через різноманітні метафори: «час – жива істота» («*the morn blushed rosy red*» – Blake; «*touch of Time*» – Wordsworth; «*heedless Youth*» – Southey), «час динамічний рух» («*For the time of youth was fled*» – Blake «Songs of Innocence and of Experience»; «*moving year*» – Wordsworth; «*maturer years arise*» – Southey), «час – контейнер» («*Through all Futurity*» – Southey; «*in our dawn of being*» – Wordsworth).

Метафори пов'язують три ключові концепти, наприклад: «час – природа» («*the mellowing year*» – Blake «Songs of Innocence and of Experience»; «*the flowing waves of time*» – Blake «Poetical Sketches») та «час – простір» («*the vale of years before*» – Southey).

У порівняннях з об'єктами природи порівнюються людина, її якості, дії («*I wandered lonely as a cloud*», «*As cheerful as a grove in Spring*», «*But now his voice to me was like a stream*» – Wordsworth; «*Like reared stones around a grave / They stand around the king*», «*The trampling horse and clanging arms / Like rushing mighty floods*», «... *his words fall like purple autumn on the sheaves*» – Blake «Poetical Sketches») та позитивні почуття («*Flowers are lovely; Love is flower-like; / Friendship is a sheltering tree*» – Coleridge). Краса коханої людини порівнюється з красою природи: «*Her eyes as stars of Twilight, fair / Like Twilight's too, her dusky hair*» (Wordsworth).

Уподібнення об'єктів природи людині можуть посилювати емоційну атмосферу поезій, наприклад спрямовуючи сюжет у трагічне русло: «*This heap of earth o'ergrown with moss / Is like an infant's grave in size*» (Карбашевська, 2015: 91).

Об'єкти природи порівнюються не лише з людиною та її якостями, а й з матеріалами та об'єктами, які людина застосовує в своєму житті: «*The leafless trees, and every icy crag / Tinkled like iron*» (Wordsworth).

У порівняннях використовуються і вербалізатори концепту ЧАС: «*Gwin leads his host, as black as night*» (Blake «Poetical Sketches»).

Епітети використовуються поетами для вираження емоційного ставлення до об'єктів. Оскільки цей засіб спирається на взаємодію логічного й емотивного значень при переважанні емотивного значення, завдяки використанню епітетів автори можуть розкрити індивідуальне сприйняття значимих для них об'єктів та явищ.

Завдяки різним епітетам одна й та ж лексична одиниця вживається автором на позначення різних емоцій та відчуттів людини. Наприклад, у В. Блейка *field* – це зелений простір, пасторальна ідилія («*Farewell, green fields and happy groves / Where flocks have took delight*» – Blake «Songs of Innocence and of Experience»), а лексична одиниця *valley* пов'язана зі спокоєм («*O thou little virgin of the peaceful valley*» – Blake «The Book of Thel»). Водночас *field* “поле” – це спустошене місце, яке не приносить врожаю («*And their fields are bleak and bare*»), а долина наповнюється тишею («*Thou gentle maid of silent valleys*» – Blake «The Book of Thel»). горем і стражданням («*All the night in woe / Lyca's parents go / Over valleys deep*» – Blake «Songs of Innocence and of Experience») (Широква, 2021: 105).

Поети Озерної школи також використовували позитивні емоції в описі природи («*And all the ensuing week the house appeared / As cheerful as a grove in Spring*» – Wordsworth), але для того, щоб продемонструвати трагічний мотив безвихіді, вони уживали лексичні одиниці з семою ‘not giving light, difficult to see’ (*dim-shadowing, the mantling mists of even-tide rise slow, the forest gloom* – Southey).

Доволі частотним є використання прикметників *sweet, pleasant, good, happy* в якості епітетів. Так, ці епітети передають різну оцінку та емоційний настрій, наприклад, задоволення від природи та милування її красою («*pleasant gardens of Har*» – Blake «Tiriel»; «*O my lovely myrtle tree*» – Blake «Poetical Sketches»; підкреслюють доброзичливе ставлення природи до людей («*And good south wind still blew behind*» – Coleridge; «*Pleasant the autumnal winds*» – Southey), час, що був особливим для людини («*For we have past the pleasant plains of Youth*» – Southey; «... *happy time / It was, indeed, for all of us*» – Wordsworth; «*O Youth! For years so many and sweet*» – Coleridge) та любов до рідних місць («*Near my sweet Birthplace*» – Wordsworth).

Для поетів Озерної школи, характерним є поєднання візуального, акустичного, сенсорного, чуттєвого та раціонального сприйняття довкілля; «використання фразеологічних/лексикалізованих метафор (переважно на основі прикметників *sweet, soft, deep, green*), що фіксовані у народнопоетичній картині світу як сталі репрезентанти явищ довкілля, людського буття та діяльності, що наповнюються новим змістом» (Романишин, Олекша, 2020: 332): «*Sweet songsters warble in a shade their wild-long melody; Ye pine-grows, with your soft and soul-like sounds*» (Coleridge).

Завдяки прикметникам, значення яких містять семи 'violent, harmful' (*dangerous, threatening, wild*), світ природи у романтиків може бути й сповнений загрози: «*The humble sheep a threat'ning horn*», «*Into the dangerous world I leapt*» (Blake «Songs of Innocence and of Experience»).

Для створення образу ворожого світу поети поєднують кілька засобів, наприклад, персоніфікацію та епітети («*All in a hot and copper sky, / The bloody Sun at noon / Right up above the must did stand*» – Coleridge) або ж використовують в персоніфікації дієслова, характерні для хижих звірів – *growl, roar, howl* («*The ice was all around: / It growled and roared and howled*» – Coleridge).

За допомогою епітетів автори переносять просторові відносини на емоційну сферу життя людини: «*With labyrinths of wayward love*» (Blake «Poetical Sketches»).

Простір в художній картині світу романтиків концептуалізується через протиставлення «свій / чужий». «Свій» простір – це природа, дім та ідилічні пейзажі рідного краю, в описі яких поети використовують різні засоби, зокрема і епітети («*While our sports shall be seen / On the echoing green*» – Blake «Songs of Innocence and of Experience»; «*Near my sweet Birthplace*», «*Nor, England! did I know till then / What love I bore to thee*», «*Among thy mountains did I feel / The joy of my desire*» – Wordsworth). «Чужим» простором виступають далекі країни чи міста («*I travell'd among unknown men / In lands beyond the sea*» – Wordsworth; «*A Well there is in the west country*» – Southey) опис яких, завдяки використанню в якості епітетів прикметників з інтенсифікованим значенням (*mighty, distant*) є емоційно насиченим: «*Stretching her mighty spear o'er distant lands*» (Blake «Poetical Sketches»).

Ще один лексичний стилістичний засіб, що часто застосовується поетами, це гіпербола, роль якої полягає в інтенсифікації міри вияву ознаки й розкритті емоційного сприйняття цієї ознаки.

Дослідники погоджуються в тому, що у сприйнятті гіперболи центральну роль відіграє контекст (Claridge, 2011: 12), оскільки поза ним вона може бути невірно інтерпретована.

Цей художній засіб дозволяє авторам змодельювати хронотоп свого світу, встановити закономірні й суттєві темпорально-просторові зв'язки: пор. ознаки 'необмеженість' та 'всеосяжність' («*And throughout all Eternity / I forgive you, you forgive me*», «*For not one sparrow can suffer, & the whole Universe not suffer also*» – Blake «Jerusalem»).

Гіперболізації зазнають також ознаки квантитивності й інтенсивності, за допомогою яких концептуалізовано просторову, темпоральну й емоційну сфери («*all the thousand thousand spirits*», «*his voice / Is heard throughout the Universe*» «*the Enormous Spirit*», «*Where the impressions of Despair & Hope enroot forever / A world of Darkness*» – Blake «The Four Zoas»).

Гіперболи посилюють емоційно-оцінне значення («*Then Nature said, 'A lovelier flower / On earth was never sown'*» – Wordsworth) та використовуються для зображення величі та краси природи («*Never did sun more beautifully steep*», «*Never saw I, never felt, a calm so deep*» – Wordsworth).

Висновки. Концепти ПРОСТІР, ЧАС, ПРИРОДА – важливі складники авторських картин світу лейкістів та В. Блейка. Апеляція до просторової, темпоральної та природної сфер є прямою – через вербалізатори, що охоплюють різні частини мови, та опосередкованою – за допомогою стилістичних засобів, серед яких найбільш частотними є метафори, епітети, порівняння та гіперболи. Лексичні стилістичні засоби використовують для того, щоб чітко розставити важливі для авторів акценти на конкретних поняттях й ознаках. Вибір та застосування цих засобів зумовлені особливостями досвіду поетів, їх пізнанням світу й реакцією на зовнішній вплив у процесі вибору необхідних характеристик актуальної ментальної репрезентації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова В. Ф. Жанрові модифікації в поезії В. Скотта та поетів «лейкістів»: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.01.04. Сімферополь, 2011. 19 с.
2. Белінська І. Д. «Загублені» та «віднайдені» – пошуки істини в поетичній проекції Вільяма Блейка (на прикладі віршів «The Little Girl Lost» та «The Little Girl Found» із циклу «Пісні досвіду»). *Гуманітарні науки*. 2019. № 1 (56). С. 49–53.
3. Городецька В. А. Порівняння як ознака художнього ідіолекту (на матеріалі поетичного мовлення В. Стуса). *Філологічні студії. Лінгвістика і поетика тексту*. 2018. Вип. 17. С. 124–134.
4. Демко Т. Концептосфера поеми Вільяма Блейка «Видіння дочок Альбіону». *Іноземна філологія*. 2014. Вип. 127. Ч. 1. С. 249–256.
5. Карбашевська О. В. Балада Вільяма Вордсворта «Терен» («The Thorn»): поетика, фольклорні витоки, українські перегуки. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. 2015. Вип. VII. С. 90–101.
6. Корнільєва Л. М. Естетика англійського романтизму в сучасному науковому осмисленні. *Наукові записки ХНПУ ім. Г. С. Сковороди*. 2017. Вип. 1(85). С. 102–116.

7. Корнільєва Л. М. Дискурси влади в поетичній творчості Роберта Сауті : дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.04 / Харківський нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Харків, Київ, 2020. 433 с.
8. Маркова М. В. Концепт природи у європейській поезії доби романтизму. *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. Філологічна*. 2013. Вип. 36. С. 88–189.
9. Приходько Г. І. Семантико-прагматичні параметри вивчення оцінки. *Науковий вісник Харківського державного університету. Сер. Лінгвістика*. 2018. Вип. 34. Т. 2. С. 36–40.
10. Романишин Н. І. Актуалізація концепту «селянин» у поезії Вільяма Вордсворта. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2015. № 1. С. 210–221.
11. Романишин Н. І., Олекша К. В. Лінгвальні та когнітивні особливості метафори у поезії Семюела Тейлора Колріджа. *Молодий вчений. Філологічні науки*. 2020. № 12 (88). С. 326–335.
12. Руденко Т. П. Особистість у художній творчості романтизму. Взаємозв'язок філософії і літератури. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка*. 2010. № 3. С. 65–69.
13. Широкова І. І. Антитегічний принцип репрезентації простору в індивідуально-авторській картині світу В. Блейка. *Нова філологія*. 2019. № 75. С. 97–102.
14. Широкова І. І. Специфіка та мультимодальні засоби актуалізації індивідуально-авторської картини світу В. Блейка : дис. ... д-ра філософії : 035 / Запорізький нац. ун-т. Запоріжжя, 2021. 295 с.
15. Шкворченко Н. М., Шарапановська Ю. В. Структура класифікації концепту у лінгвістичному дослідженні. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2021. Вип. 35. С. 52–56.
16. Abd Allah M. J. M. Investigating Cohesive Devices in Wordsworth Poetry. *Arab World English Journal for Translation & Literary Studies*. 2019. Issue 3 (1). P. 157–177. DOI: <http://dx.doi.org/10.24093/awejtls/vol3no1.13>
17. Blake W. Poetical Sketches. URL: <http://public-library.uk/ebooks/15/33.pdf> (Last accessed: 15.02.2018).
18. Blake W. The Four Zoas. URL: <http://www.public-library.uk/ebooks/36/85.pdf> (Last accessed: 15.02.2018).
19. Blake W. Tiriel. URL: <http://www.public-library.uk/ebooks/100/18.pdf> (Last accessed: 15.02.2018).
20. Blake W. & Lessing J. Rosenwald Collection. (1832) *Jerusalem, the emanation of the giant Albion*. [London Printed by W. Blake, i.e. 1832?] [Pdf] Retrieved from the Library of Congress. URL: <https://www.loc.gov/item/48038103/> (Last accessed: 15.02.2018).
21. Blake W., Robinson H. C. & Lessing J. Rosenwald Collection. (1794) *Songs of Innocence and of Experience, Shewing the Two Contrary States of the Human Soul*. [London, W. Blake] [Pdf] Retrieved from the Library of Congress. URL: <https://www.loc.gov/item/48031329/> (Last accessed: 15.02.2018)
22. Blake W. & Lessing J. Rosenwald Collection. (1795) *The book of Ahania*. Lambeth, Printed by W. Blake. [Pdf] Retrieved from the Library of Congress. URL: <https://www.loc.gov/item/48031699/> (Last accessed: 15.02.2018).
23. Blake W. & Lessing J. Rosenwald Collection. (1789) *The book of Thel*. [London] [Pdf] Retrieved from the Library of Congress. URL: <https://www.loc.gov/item/48031330/> (Last accessed: 15.02.2018).
24. Claridge C. *Hyperbole in English: A Corpus Study of Exaggeration*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. 299 p.
25. Cooper A. M. *William Blake and the Productions of Time*. 2013. 362 p.
26. Critchley P. *The Visionary Materialism of William Blake*. 2014. URL: https://www.academia.edu/6582196/The_Visionary_Materialism_of_William_Blake (Last accessed: 25.09.2019).
27. Makdisi S. *Reading William Blake*. Cambridge University Press, 2015. 150 p.
28. *The Complete Poetical Works of Robert Southey*. New York, D. Appleton & company, 1851. URL: <https://archive.org/details/completepoetical00sout/mode/2up> (Last accessed: 18.09.2018).
29. *The Poems of Samuel Taylor Coleridge*. 2001. URL: http://www.l-adam-mekler.com/stc_poems.pdf (Last accessed: 18.09.2018).
30. *The Poems of William Wordsworth*. Collected reading texts from the Cornell Wordsworth Series. Vol. 3. Ed. by Jared Curtis. 2009. URL: [http://armytage.net/pdsdata/\[William_Wordsworth.pdf](http://armytage.net/pdsdata/[William_Wordsworth.pdf) (Last accessed: 18.09.2018).

REFERENCES

1. Antonova V. F. (2011) *Zhanrovi modifikatsii v poezii V. Skotta ta poetiv «leikistiv» [Genre modifications in the poetry of W. Scott and the Lake School poets]* : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk : 10.01.04. – Abstract of dissertation for obtaining the degree of Candidate of Philological Sciences. Simferopol. 19 p. [in Ukrainian].
2. Bielinska I. D. (2019) «Zahubleni» ta «vidnaŷdeni» – poshuky istyny v poetychniŷ proektsii Viliama Blejka (na prykladi virshiv «The Little Girl Lost» ta «The Little Girl Found» iz tsyklu «Pisni dosvidu»). [«Lost» and «found» – search for truth in William Blake's poetic projection (exemplified by the poems «The Little Girl Lost» and «The Little Girl Found» from the cycle «Songs of Experience»)] *Humanitarni nauky*. – Humanities, 1 (56). 49–53. [in Ukrainian].
3. Horodetska V. A. (2018) Porivniannia yak oznaka khudozhnoho idiolektu (na materialii poetychnoho movlennia V. Stusa). [Comparison as a sign of an artistic idiolect (based on the material of V. Stus' poetic speech)] *Filolohichni studii. Linhvistyka i poetyka tekstu*. – Philological studies. Linguistics and poetics of the text. 17. 124–134. [in Ukrainian].
4. Demko T. (2014) Kontseptosfera poemy Viliama Bleika «Vydinnia dochok Albionu». [The Conceptosphere of William Blake's Poem «Visions of the Daughters of Albion»] *Inozemna filolohiia*. – Foreign philology. 127. Ch. 1. 249–256. [in Ukrainian].
5. Karbashevska O. V. Balada Viliama Vordsvorta «Teren» («The Thorn»): poetyka, folklorni vytoky, ukraïnski perehuky. [William Wordsworth's ballad «The Thorn»: poetics, folklore origins, Ukrainian echoes] *Naukovi zapysky Berdians-*

koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu – Scientific notes of Berdiansk State Pedagogical University. VII. 90–101. [in Ukrainian].

6. Kornilieva L. M. (2017) Estetyka anhliiskoho romantyzmu v suchasnomu naukovomu osmysleni. [Aesthetics of English romanticism in modern scientific understanding] *Naukovi zapysky KhNPU im. H. S. Skovorody*. – Scientific notes of KhNPU named after G. S. Skovoroda. 1(85). 102–116. [in Ukrainian].

7. Kornilieva L. M. (2020) Dyskursy vlady v poetychnii tvorchosti Roberta Sauti [Discourses of power in the poetic work of Robert Southey] : dys. ... d-ra filol. nauk 10.01.04 / Kharkivskiy nats. ped. un-t im. H. S. Skovorody, Kyivskiy nats. un-t im. Tarasa Shevchenka. – Abstract of dissertation for. Dr. of Philol. Sciences / Kharkiv National Pedagogical University named after G. S. Skovoroda, Kyiv National University named after Taras Shevchenko. Kharkiv, Kyiv. 433 p. [in Ukrainian].

8. Markova M. V. (2013) Kontsept pryrody u yevropeiskii poezii doby romantyzmu. [The concept of nature in European poetry of the Romantic era.] *Naukovi zapysky [Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»]*. Ser.: *Filolohichna*. – Scientific notes [of the Ostroh Academy National University]. Ser.: Philological. 36. 188–189. [in Ukrainian].

9. Prykhdok H. I. (2018) Semantyko-prahmatychni parametry vyvchennia otsinky [Semantic and pragmatic parameters of the study of assessment] *Naukovyi visnyk Kharkivskoho derzhavnoho universytetu*. Ser. *Linhvistyka*. – Scientific Bulletin of Kharkiv State University. Linguistics series. 34. 2. 36–40. [in Ukrainian].

10. Romanyshyn N. I. (2015) Aktualizatsiia kontseptu «selianyn» u poezii Viliama Vordsvorta. [Actualizing the concept of «peasant» in the poetry of William Wordsworth] *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*. *Filolohichni nauky*. – Bulletin of the Zaporizhzhia National University. Philological sciences. 1. 210–221. [in Ukrainian].

11. Romanyshyn N. I., Oleksha K. V. (2020) Linhvalni ta kohnityvni osoblyvosti metafory u poezii Semiuela Teilora Koldridzha [Lingual and cognitive features of metaphor in the poetry of Samuel Taylor Coleridge] *Molodyi vchenyi. Filolohichni nauky*. – Young scientist. Philological sciences. 12 (88). 326–335. [in Ukrainian].

12. Rudenko T. P. (2010) Osobystist u khudozhnii tvorchosti romantyzmu. Vzaiemozviazok filosofii i literatury [Personality in the artistic work of romanticism. The relationship between philosophy and literature] *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «Kyivskiy politekhnichnyi instytut»*. *Filosofia. Psykholohiia. Pedahohika*. – Bulletin of the National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute». Philosophy. Psychology. Pedagogy. 3. 65–69. [in Ukrainian].

13. Shyrokovska I. I. (2019) Antytetychni pryntsypry reprezentatsii prostoru v indyvidualno-avtorskii kartyni svitu V. Bleika. [The antithetical principle of representation of space in W. Blake's individual worldview] *Nova filolohiia*. – New philology. 75. 97–102. [in Ukrainian].

14. Shyrokovska I. I. (2021) Spetsyfika ta multimodalni zasoby aktualizatsii indyvidualno-avtorskoi kartyny svitu V. Bleika [Particularity and multimodal means of actualization of William Blake's individual worldview] : dys. ... d-ra filosofii : 035 / Zaporizkyyi nats. un-t. – PhD dissertation / Zaporizhzhia National University. Zaporizhzhia. 295 p. [in Ukrainian].

15. Shkvorchenko N. M., Sharapanovska Yu. V. Struktura klasyfikatsii kontseptu u linhvistychnomu doslidzheni. [The structure of concept classification in linguistic research] *Naukovi zapysky Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. – Scientific notes of the International Humanitarian University. 35. 52–56. [in Ukrainian].

16. Abd Allah, (2019) M. J. M. Investigating Cohesive Devices in Wordsworth Poetry. *Arab World English Journal for Translation & Literary Studies*. 3 (1). 157-177. DOI: <http://dx.doi.org/10.24093/awejtls/vol3no1.13>

17. Blake W. Poetical Sketches. URL: <http://public-library.uk/ebooks/15/33.pdf> (Last accessed: 15.02.2018).

18. Blake W. The Four Zoas. URL: <http://www.public-library.uk/ebooks/36/85.pdf> (Last accessed: 15.02.2018).

19. Blake W. Tiriel. URL: <http://www.public-library.uk/ebooks/100/18.pdf> (Last accessed: 15.02.2018).

20. Blake W. & Lessing J. Rosenwald Collection. (1832) *Jerusalem, the emanation of the giant Albion*. [London Printed by W. Blake, i.e. 1832?] [Pdf] Retrieved from the Library of Congress. URL: <https://www.loc.gov/item/48038103/> (Last accessed: 15.02.2018).

21. Blake W., Robinson H. C. & Lessing J. Rosenwald Collection. (1794) *Songs of Innocence and of Experience, Shewing the Two Contrary States of the Human Soul*. [London, W. Blake] [Pdf] Retrieved from the Library of Congress. URL: <https://www.loc.gov/item/48031329/> (Last accessed: 15.02.2018)

22. Blake W. & Lessing J. Rosenwald Collection. (1795) *The book of Ahania*. Lambeth, Printed by W. Blake. [Pdf] Retrieved from the Library of Congress. URL: <https://www.loc.gov/item/48031699/> (Last accessed: 15.02.2018).

23. Blake W. & Lessing J. Rosenwald Collection. (1789) *The book of Thel*. [London] [Pdf] Retrieved from the Library of Congress. URL: <https://www.loc.gov/item/48031330/> (Last accessed: 15.02.2018).

24. Claridge C. (2011) *Hyperbole in English: A Corpus Study of Exaggeration*. Cambridge: Cambridge University Press. 299 p.

25. Cooper A. M. (2013). William Blake and the Productions of Time. 362 p.

26. Critchley P. The Visionary Materialism of William Blake. 2014. URL: https://www.academia.edu/6582196/The_Visionary_Materialism_of_William_Blake (Last accessed: 25.09.2019).

27. Makdisi S. (2015). *Reading William Blake*. Cambridge University Press. 150 p.

28. The Complete Poetical Works of Robert Southey. New York, D. Appleton & company, 1851. URL: <https://archive.org/details/completopoetical00sout/mode/2up> (Last accessed: 18.09.2018).

29. The Poems of Samuel Taylor Coleridge. 2001. URL: http://www.l-adam-mekler.com/stc_poems.pdf (Last accessed: 18.09.2018).

30. The Poems of William Wordsworth. Collected reading texts from the Cornell Wordsworth Series. Volume 3. Edited by Jared Curtis. 2009. URL: [http://armytage.net/pdsdata/\[William_Wordsworth.pdf](http://armytage.net/pdsdata/[William_Wordsworth.pdf) (Last accessed: 18.09.2018).